

Verslag panelbijeenkomst DNB Toezichtbegroting 2008 Pensioenfondsen op 15 oktober 2007

Verslag van de panelbijeenkomst over de door DNB opgestelde Toezichtbegroting 2008. De vertegenwoordigers van de representatieve organisaties geven via dit overleg advies over deze begroting. De instemmingbevoegdheid ligt bij de ministers van Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid, waarbij de adviezen van het adviserend panel zullen worden meegenomen in de beoordeling.

Aanwezig:

Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen

Unie van Beroepspensioenfondsen

Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen

Ministerie van Financiën

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

De heer mr. J.Ph.W. Klopper

De Nederlandsche Bank, voorzitter

De heer J.C.E.M. Maarschalkerweerd RA RO

De Nederlandsche Bank

De heer drs. P. van der Voort RA

De Nederlandsche Bank

De heer ir. H.M. Kooy

De Nederlandsche Bank, secretaris

1. Opening

De heer Klopper heet alle aanwezigen van harte welkom bij de panelbijeenkomst, waarna de deelnemers zichzelf introduceren. Spreker memoreert dat tijdens de voorgaande panelbijeenkomst Dirk Witteveen nog aanwezig was en dat zijn overlijden veel sneller is gekomen dan verwacht.

2. Vaststellen agenda

De heer Klopper meldt dat per brief is gemeld dat het onderwerp leges van de agenda is gehaald. Spreker licht toe dat in het bijzonder bij verzekeraars, maar ook bij banken en pensioenfondsen, de berekende tarieven in bepaalde gevallen marktverstoring worden geacht. Om een voldoende uitgerijpt voorstel aan de panels te overleggen, is nader overleg tussen DNB en Financiën nodig.

3. Stand van zaken evaluatie functioneren panels

De heer Klopper memoreert dat tijdens het paneloverleg op 11 april 2007 van DNB is afgesproken dat het functioneren van de panels verder zou worden geëvalueerd. Dit is vormgegeven via een gezamenlijke evaluatie van de AFM en DNB, waarbij naast de verschillende sectoren ook Financiën is uitgenodigd. De evaluatie is uitgevoerd tijdens twee bijeenkomsten op 21 augustus en 18 september 2007. De heer Klopper meldt verder dat de deelnemers het concept verslag met daarin de resultaten van beide bijeenkomsten hebben ontvangen. Het verslag is tevens voor commentaar verstuurd naar de deelnemers van de evaluatiebijeenkomsten. Inmiddels zijn van enkele deelnemers reacties ontvangen. Deze reacties worden verwerkt, waarna het definitieve verslag wordt rondgestuurd.

De heer Klopper vat de bevindingen als volgt samen:

- a. Paneloverleg wordt door iedereen als belangrijk en nuttig ervaren. Het maakt een dialoog mogelijk en houdt alle betrokkenen scherp.
- b. Marktpartijen zouden wel meer invloed willen hebben, onder andere door verbetering van het inzicht in (de voortgang van) adviezen, het invoeren van de mogelijkheid om bij uitzondering en onder voorwaarden schriftelijk advies te kunnen indienen en het vaker opvoeren van inhoudelijke (beleids)onderwerpen op de agenda van het paneloverleg.

Quick wins zijn al zoveel mogelijk meegenomen, waaronder:

- a. Het transparant maken van (de voortgang van) adviezen via de tabel bij de vergaderstukken.
- b. In het verslag van deze bijeenkomst nemen we een duidelijke opsomming van de adviezen op, inclusief de steun van representatieve organisaties ('weging') voor sectoroverstijgende adviezen. Het verslag krijgt een zakelijke toon. D.w.z. niet opnemen van namen van personen, maar de namen van representatieve organisaties.
- c. Onder de in het evaluatieverslag genoemde voorwaarden kan na afloop van deze bijeenkomst een schriftelijk advies worden ingediend.

- d. Het Ministerie van Financiën zal de deelnemers een korte terugkoppeling geven (inclusief motivering) direct na instemming van de betrokken ministers met de begroting. Dit gebeurt waarschijnlijk schriftelijk.

De deelnemers kunnen zich vinden in de gegeven samenvatting en geven aan positief te zijn over de evaluatie van het functioneren van de panels, zowel qua proces als qua uitkomsten.

De heer Klopper meldt verder dat DNB het Huishoudelijk Reglement – voor zover relevant – zal aanpassen, waarna dit (samen met het definitieve verslag) in het voorjaarsoverleg van 2008 wordt voorgelegd.

4. Status afspraken en adviezen

De heer Klopper merkt op dat – anders dan in de verspreide overzichten vermeld – punt 9 van de actielijst en punt 11 van de lijst met adviezen nog niet zijn afgerond.

OPF meldt met betrekking tot actiepunt 002, betreffende de verzekering van het restrisico van de toezichthouder, dat zij liever hadden gezien dat DNB dit wel zou verzekeren, maar zij begrijpen de afweging die heeft geleid tot het besluit om dit risico niet te verzekeren. Spreker spreekt de hoop uit dat het over sectoren heen tillen van dergelijke risico's een eenmalige zaak is.

De VB meldt naar aanleiding van actiepunt 003 dat de presentatie over dit onderwerp niet op de website van DNB kon worden teruggevonden. De heer Maarschalkerweerd legt uit hoe de presentatie kan worden gevonden en biedt aan dat men contact met hem kan opnemen als dit onverhoopt niet lukt. De heer Klopper licht toe dat DNB zich momenteel inspant om de toegankelijkheid van de website te verbeteren.

Alle deelnemers geven aan dat zij het voorliggende format voor de actielijst en de lijst met adviezen erg plezierig vinden.

5. Toezichtbegroting DNB 2008

De heer Klopper introduceert dit agendapunt en geeft aan dat de toezichtbegroting van DNB per doelgroep inzicht geeft in de toezichtdoelstellingen van DNB, de daarvoor te verrichten inspanningen en de bijbehorende kosten. Net als in voorgaande jaren, zijn ook dit jaar verbeteringen doorgevoerd. Zo,

- is gewerkt aan verbetering van de leesbaarheid en is meer consistentie aangebracht tussen de doelstellingen en prestatie-indicatoren voor de doelgroepen;

- is de interne kostentoerekening van ondersteuning verbeterd, waardoor het inzicht in en de beïnvloedbaarheid van ondersteunende kosten is verbeterd (kanttekening is de trendbreuk, waardoor vergelijking met voorgaande jaren lastig is);
- is de meerjarenraming gekwantificeerd;
- zijn doelmatigheidsindicatoren opgenomen, zodat het inzicht in de doelmatigheid van DNB verbetert (dit zal ook input vormen voor het verslag van bevindingen van de externe accountant over doelmatigheid bij de verantwoording van DNB);
- is inzicht gegeven in de categorale kosten.

De toezichtbegroting 2008 wordt door de heer Van der Voort toegelicht aan de hand van een presentatie. Daarbij wordt tevens ingegaan op de meerjarige kostenontwikkeling en de kostenontwikkeling in 2007.

De UvB merkt op dat bij de externe ontwikkelingen vooral zaken worden genoemd die extra aandacht vragen. Er zijn echter ook ontwikkelingen die de andere kant op bewegen, zoals bijvoorbeeld de dekkingsgraad van pensioenfondsen. De heer Klopper geeft aan dat dit geen betoog is om uit te leggen waarom toezicht meer dan wel minder zou moeten kosten. DNB geeft slechts een aantal ontwikkelingen die van invloed zijn op ons werk.

OPF vindt de aandacht voor externe ontwikkelingen goed, maar vraagt zich af hoe je dit in de praktijk van het toezicht terugziet. De heer Maarschalkerweerd geeft als voorbeeld dat specialisten op het gebied van risicoanalyse ontwikkelingen monitoren en risico's en trends signaleren. Vervolgens wordt het toezicht hierop voorbereid. De komende jaren zal veel aandacht uitgaan naar continuïteitsanalyses en risicobeheer op langere termijn. Ook de indexatiematrix en de consistentie-eis krijgen de nodige aandacht. De heer Klopper vult aan dat ook horizontaal binnen DNB in de gaten wordt gehouden wat observaties in de ene discipline van DNB betekenen voor de andere disciplines. Andere voorbeelden zijn wijzigingen in wetgeving die implicaties hebben voor het materieel toezicht en de ontwikkelingen op het gebied van governance en integriteit.

OPF vraagt wat de verdere harmonisatie in Europese regelgeving betekent voor Nederlandse pensioenfondsen. Betekent dit tevens meer eenduidige regelgeving over sectoren heen? De heer Klopper bevestigt dat dit op zekere hoogte plaatsvindt. Pensioenfondsen opereren deels op dezelfde markt als verzekeraars. Hetzelfde geldt voor banken en verzekeraars. Een level playing field voor alle instellingen is hierbij van belang. Dit geldt ook internationaal, aldus spreker, waar bijvoorbeeld kan worden gedacht aan de NL – België discussie. OPF adviseert DNB om op dit punt goed met de sector op te trekken en stelt voor om dit onderwerp nader te bespreken, naast overeenkomsten is het belangrijk om de verschillen tussen pensioenfondsen en andere financiële instellingen duidelijk te markeren.

De heer Klopper geeft aan dat DNB dit voorstel van harte ondersteunt. Hij waarschuwt voor het onjuiste beeld dat pensioenfondsen massaal uit Nederland vertrekken, omdat dit de besluitvorming bij de leden van de koepels kan beïnvloeden. OPF geeft aan dat er wel enkele fondsen zijn die overwegen om naar het buitenland te vertrekken, maar dat dit geen tendens is. Het gaat daarbij veelal om andere redenen dan de hiervoor vermelde toezichtdiscussie. Spreker merkt verder op blij te zijn met de brief van Donner op dit punt.

De heer Klopper waarschuwt verder voor de beeldvorming dat door de toezichteisen in Nederland de pensioenen te duur worden. De kosten van de pensioenen worden, aldus spreker, bepaald door de toezegging, in combinatie met het rendement op de beleggingen. Door het toezicht wordt hooguit het moment van financieren naar voren gehaald. Hij vraagt de koepels om deze nuance richting hun achterban beter neer te zetten. OPF onderkent dit, maar merkt op dat toezichtarbitrage op korte termijn wel een rol speelt.

De UvB merkt op dat in de toezichtbegroting alleen wordt gesproken over de invoering van de Pensioenwet, maar wijst erop dat de beroepspensioenfondsen onder toezicht staan uit hoofde van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Spreker vraagt om de begroting op dit punt aan te passen. DNB zegt dat toe.

De UvB vraagt naar de achtergrond van de gehanteerde inflatie van 2,4% in de begroting, terwijl de ECB als norm 'onder maar dicht tegen 2%' hanteert. De heer Klopper licht toe dat de 2,4% de voor het DNB-toezicht relevante inflatiepercentage weerspiegelt. De looninflatie bepaalt ongeveer 2/3 van het totale inflatiepercentage van DNB.

De VB merkt op dat de meerjarige kostenontwikkeling een stabiel beeld toont. Echter, het aantal pensioenfondsen neemt af. Daardoor stijgen de kosten per fonds. De verwachting bestaat dat de toezichtkosten zullen dalen. De heer Klopper reageert dat er meer ontwikkelingen zijn die de kosten van het pensioentoezicht bepalen. Zo is het pensioentoezicht geïntensiveerd. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de invoering van het FTK, de toenemende complexiteit van beleggingsproducten en het toezicht op de governance van pensioenfondsen. De heer Klopper merkt verder op dat er geen directe verband ligt tussen de toezichtinspanning en het aantal pensioenfondsen. Het aantal deelnemers in pensioenfondsen neemt niet af. De heer Maarschalkerweerd vult aan dat fondsen samengaan. Dit betekent een extra inspanning voor de toezichthouder. De VB merkt op dat fusies tussen fondsen niet structureel tot extra inspanningen leidt. De heer Maarschalkerweerd onderkent dit, maar merkt tevens op dat er in het verleden te weinig aandacht is besteed aan de grotere fondsen, zoals ook is opgenomen in de nota "Visie op DNB-toezicht 2006-2010". OPF geeft in dat verband mee om ook voldoende aandacht aan de kleine fondsen te blijven besteden. De heer Klopper reageert dat er sowieso op alle fondsen een basisniveau van toezicht bestaat.

De VB vraagt aandacht voor de inspanningen die de sector zelf verricht. Hierbij wordt onder andere gewezen op de verbetering van de dekkingsgraden en de versterking van het interne toezicht. De UvB vult in dat verband aan dat zij de verwachting heeft dat de toezichtkosten substantieel omlaag zullen gaan.

De heer Klopper licht toe dat aan de hand van FIRM naar het totale risicospectrum wordt gekeken. Als het risicobeeld verbetert, zal de toezichtinspanning verminderen. Dit is echter een geleidelijk proces en resulteert niet van jaar op jaar in een forse neerwaartse aanpassing van de toezichtinspanning. De heer Klopper merkt verder op dat de dekkingsgraden weliswaar zijn gestegen, maar dat de volatiliteit eveneens sterk is toegenomen. De gevoeligheid voor marktontwikkelingen is aanzienlijk gegroeid. De UvB plaats daarbij de kanttekening dat dit vooral renteschommelingen zijn. De heer Klopper erkent dit, maar wijst erop dat de gevoeligheden wel degelijk zijn toegenomen.

De UvB vraagt of de verbetering van de governance van pensioenfondsen kan resulteren in een verminderde toezichtinspanning, omdat hiermee een aanvullende toezichtlijn ontstaat. De heer Klopper antwoordt dat governance breder is dan het interne toezicht van een pensioenfonds. Een goede governance is voor het prudentieel toezicht uiteraard van belang, maar niet het enige aangrijpingspunt. Als pensioenfondsen de situatie echter structureel beter op orde hebben, dan zal dat ook effect op de toezichtkosten hebben, aldus spreker. De pensioenkoepels adviseren DNB om in de begroting meer aandacht te besteden aan het onderwerp governance en de relatie met het toezicht van DNB. Aldus wordt afgesproken.

OPF merkt op dat de toezichtbegroting het beeld uitstraalt dat het minder meer is. De pensioenkoepels adviseren DNB in de begroting meer aandacht te besteden aan de verschillende ontwikkelingen die van invloed zijn op de omvang van de toezichtinspanning. De pensioenkoepels willen graag een nadere toelichting op de verschillende prioriteiten en de effecten op de kostenontwikkeling van 2007 naar 2008. De heer Klopper zegt toe dat een passage zal worden toegevoegd die inzicht geeft in de ontwikkelingen die van invloed zijn op de toezichtkosten.

De heer Klopper licht toe dat de toezichtbegroting wordt opgesteld op basis van de begroting van het voorgaande jaar. In de vergelijking moet rekening worden gehouden met inflatie. Als de begroting 2008 wordt vergeleken met de begroting 2007 blijkt dat de groei lager is dan de inflatie. Uiteindelijk betaalt de sector nooit meer dan de gerealiseerde toezichtkosten. De systematiek is dat er a) een extern kader geldt, b) DNB binnen dit kader haar toezichtbegroting opstelt en c) DNB binnen deze begroting realiseert. Daarbij streeft DNB er steeds naar om de beschikbare ruimte niet vol te maken.

De heer Klopper licht toe dat het uitgangspunt voor de bezuinigingstaakstelling van 8% de begroting 2007 is. In 2008 voert DNB hetzelfde takenpakket uit tegen lagere kosten. Na 2008 – bij een verdere invulling van de taakstelling – zal DNB nog moeten bekijken welk niveau van toezicht haalbaar is. Als

DNB door de bezuinigingstaakstelling het huidige niveau van toezicht niet kan handhaven, zal de minister daarvoor de politieke verantwoordelijkheid moeten nemen. De heer Nijssse (Financiën) wijst erop dat de minister ook nu al politiek verantwoordelijk is. De heer Klopper onderkent dit, maar merkt op dat de minister nu in de situatie verkeerd dat DNB ook zegt dat het toezichtniveau verantwoord is. De pensioenkoopels onderschrijven de zienswijze van DNB.

Naar aanleiding van de taakstelling vraagt de UvB of DNB eventueel de vorig jaar gepubliceerde toezichtvisie zal veranderen. De heer Klopper antwoordt dat dit niet het geval is. De principes van de toezichtvisie worden door de opgelegde bezuiniging niet geraakt. Wel zal de toezichtvisie volgend jaar worden geëvalueerd. De uitkomsten van deze evaluatie zullen met de panels worden besproken.

De heer Van der Voort licht de kostenontwikkeling in 2007 toe. De UvB geeft aan dat de realisatie van de kosten goed zichtbaar maakt dat DNB in 2007 een verschuiving naar het banktoezicht heeft doorgevoerd. De heer Klopper bevestigt dit.

OPF vraagt naar een toelichting op tabel 1.1.1 op pagina 16 en 17 van de voorliggende toezichtbegroting. De heer Klopper licht toe dat deze tabel inzicht geeft in de wijze waarop DNB haar prestaties meet. De heer Van der Voort vult aan dat de doelstellingen, prestatie-indicatoren en streefwaarden terugkomen in de interne rapportages van DNB. De hier opgenomen doelstellingen en indicatoren ogen wellicht abstract, maar hieronder liggen concretere doelstellingen die voor de interne sturing van de organisatie worden gebruikt. De heer Klopper merkt daarbij op dat DNB blijft streven naar verbetering van de SMART-heid van doelstellingen, maar alleen waar dat ook daadwerkelijk zinvol is.

De UvB adviseert om in de toekomst op activiteitsniveau de kosten van het voorgaande jaar op te nemen. De heer Van der Voort merkt op dat dit op totaalniveau mogelijk is. De heer Klopper vult aan dat DNB de mogelijkheden zal bekijken.

Daarnaast vraagt de UvB naar de ontwikkeling van de verhouding tussen primaire en ondersteunende kosten. De heer Klopper licht toe dat een vergelijking dit jaar niet goed mogelijk is in verband met het nieuwe kostenmodel. Verder streeft DNB niet naar een bepaalde ratio, maar naar constante verbetering. De quick wins heeft DNB de afgelopen jaren gerealiseerd. De heer Kooy vult aan dat c.p. de verhouding in 2008 ten opzichte van 2007 is verbeterd.

De UvB merkt op dat de begroting korter zou kunnen, omdat er nu veel herhaling in zit. De heer Klopper geeft aan dat DNB daarnaar zal kijken.

Ten slotte vraagt de UvB of de Balkenende-norm ook voor DNB geldt. De heer Klopper licht toe dat DNB, conform het advies van de Commissie Dijkstal, valt in de 2^e categorie. Dit betekent dat een code moet worden opgesteld die door de minister wordt goedgekeurd.

6. Doorbelasting toezichtkosten

De heer Klopper licht toe dat de bekostiging van het toezicht uit de volgende elementen bestaat: de overheidsbijdrage, leges voor individuele handelingen, ontvangen boetes en dwangsommen en de reguliere doorbelasting van toezichtkosten. Bij dit agendapunt wordt ingegaan op de overheidsbijdrage.

De systematiek voor de bekostiging van het financieel toezicht is in de eerste helft van 2007 geëvalueerd. Op 9 juli jl. is het evaluatierapport naar de Tweede Kamer gestuurd. Eén van de openstaande vraagpunten in het evaluatierapport is de mate waarin de werkelijk bestede uren aan activiteiten die door het Rijk worden gefinancierd, zich verhouden tot de in 2003 vastgestelde percentages voor de overheidsbijdrage. Aan de financiële marktpartijen is toegezegd dat de overheidsbijdrage alsnog separaat zou worden geëvalueerd. Daartoe heeft DNB onderzoek uitgevoerd aan de hand van de urenverantwoording over 2006. Het jaar 2006 wordt daarbij representatief geacht. Op basis van de resultaten van dit onderzoek heeft DNB een voorstel gedaan aan Financiën over de systematiek en de hoogte van de overheidsbijdrage. De kern van het voorstel is dat we, gebaseerd op de werkelijke urenrealisatie over 2006, per sector een percentage vaststellen, en wel voor de duur van 4 jaar (2008 tot en met 2011). Op ambtelijk niveau heeft Financiën hiermee ingestemd. Echter, de minister moet het ook nog goedkeuren. De percentages en bedragen in de financieringsparagraaf van de voorliggende begroting zijn gebaseerd op ons voorstel, aldus spreker.

De pensioenkoepels kunnen zich vinden in de voorgestelde systematiek, maar adviseren om als percentage het gemiddelde te nemen van het oude percentage (11%) en het nieuwe percentage (7%). De heer Klopper merkt daarbij op dat uitmiddeling van het percentage de pijn verzacht, maar dat het nieuwe percentage is gebaseerd op een concrete meting.

7. Rondvraag

Op verzoek van de heer Klopper geeft de heer Van der Voort een samenvatting van de adviezen van de pensioenkoepels (zie bijlage).

De heer Nijse (Financiën) meldt dat Financiën een bijeenkomst met de sector wil organiseren over de internationale vergelijking van de toezichtkosten. Op 1 november as. wordt een rapport over deze vergelijking met de Tweede Kamer besproken. De heer Klopper vult aan dat in een eerdere panelbijeenkomst is opgemerkt dat voortaan bij dergelijk onderzoek ook naar de baten moet worden gekeken.

Ter afronding meldt de heer Klopper dat binnen twee weken een conceptverslag van deze vergadering wordt verstuurd aan de deelnemers. Commentaar op het conceptverslag moet binnen twee weken na datum van verzending van het verslag bij DNB worden ingediend en zal vervolgens in het definitieve verslag worden verwerkt. Eventuele schriftelijke adviezen moeten binnen twee weken na de panelbijeenkomst bij DNB worden ingediend. De toezichtbegroting (inclusief de verslagen en eventuele schriftelijke adviezen) wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de RvC en vervolgens uiterlijk 1 december te instemming ingediend bij de Ministeries van Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Bijlagen:

1. Actielijst adviserend panel (gezamenlijke lijst voor alle panelbijeenkomsten): naar aanleiding van overleg op 15 oktober 2007 zijn actiepunten 20 – 24 toegevoegd.
2. Lijst met voortgang adviezen (gezamenlijke lijst voor alle panelbijeenkomsten): naar aanleiding van overleg op 15 oktober 2007 zijn adviezen 23 – 27 toegevoegd.